



## DATOS IDENTIFICATIVOS

### Estratexias Didácticas I: O Ensino

Materia	Estratexias Didácticas I: O Ensino			
Código	P02M066V12243			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Casal, Cristina			
Profesorado	Varela Casal, Cristina			
Correo-e	cristinavarelacasal@uvigo.es			
Web	<a href="http://mpe.uvigo.es">http://mpe.uvigo.es</a>			
Descrición xeral	É imposible separar a acción creativa da acción educativa na formación de futuros profesionais dos ensinos das Artes; Educación visual e plástica na ESO, Artes plásticas e cultura audiovisual en Bacharelato.			
	<p>A intención desta materia é dotar ao alumnado de recursos e estratexias para a formación na área de plástica. Propoñemos facelo a través do ensaio con procedementos e técnicas artísticas e de deseño, estratexias educativas e coñecementos conceptuais. O obxectivo é abordar as estratexias para a acción educativa e a transmisión de contidos e xeitos de facer.</p> <p>Prodiciremos propostas e materiais para reflexionar a partir do proceso creativo propio, na aprendizaxe e na planificación das accións educativas no ambito das Artes, o deseño e a cultura visual.</p>			

## Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
B4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
B6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
B8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.

C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C11	Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

### Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacitar un docente analítico, reflexivo e crítico no ámbito da Educación Artística.	B2 B4 C6 C10 C11 D2 D3
Valorar a capacidade artística (proceso creativo) como método de investigación e de coñecemento.	B3 B4 B8 D2
Coñecer os diferentes campos do /saber e facer/ que concorren na Educación Artística.	B2 B4 C6 C8 D1
Desenvolver a capacidade de comunicación verbal, (oral e escrita) para a transmisión de coñecementos.	B4 B6 C3 D1
Aplicar métodos, procedementos e técnicas da investigación e da práctica artística, á planificación e deseño de proxectos, de estratexias e recursos educativos.	B3 B4 B6 C3 D1 D2 D3

### Contidos

Tema	
Traballo por proxectos e traballo colaborativo no contexto da plástica: novos linguaxes artísticos, novas metodoloxías docentes	. O proceso de creación artística: fases, estratexias, avaliación e relación co proceso de educación artística. . Interrelación de contidos histórico-conceptuais e a súa aplicación na aula . Reciclaxe de materiais para a creación . Transversalidade das técnicas de representación . creación de unidades didácticas específicas
Relación práctica entre o debuxo artístico e o técnico: a xeometría como ferramenta didáctica	. Xeometría . Debuxo artístico
O concepto creatividade	. Mitos sobre a creatividade . Definición de creatividade . O papel da imaxinación na creación . Pensamento converxente vs. pensamento diverxente . Teoría das intelixencias múltiples de Gardner

### Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	6	4	10
Lección maxistral	8	32	40
Obradoiro	8	36	44
Aprendizaxe baseado en proxectos	8	48	56

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

<b>Metodoloxía docente</b>	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia e por en marcha o traballo
Lección maxistral	Exposición de contidos relacionados coa materia Grupos de discusión, e debates sobre os contidos dos diferentes temas da materia.
Obradoiro	Adecuación concepto/proposta. Execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico, de deseño e visual específico
Aprendizaxe baseado en proxectos	Planificación e elaboración de materiais y/o recursos didácticos específicos. Agrupación por determinar

<b>Atención personalizada</b>	
Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe baseado en proxectos	No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, no despacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.
Obradoiro	No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, no despacho do laboratorio de plástica da Facultade de Ciencias de la Educación e do Deporte, ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa no horario que se estableza.

<b>Avaliación</b>					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia e por en marcha o traballo	10	B4 B6	C10 C11	D1 D2 D3
Lección maxistral	Proba de preguntas obxectivas	20	B3	C6 C8 C10	D3
Obradoiro	Adecuación concepto/proposta. Execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico, de deseño e visual específico.	20	B2 B3 B4 B6 B8	C3 C8	D2 D3
Aprendizaxe baseado en proxectos	Planificación, deseño e elaboración de propostas plásticas e/ou (audio)visuais.  Planificación e/ou elaboración de materiais e recursos didácticos específicos.  Agrupación por determinar	50	B2 B3 B4 B6 B8	C6 C10	D1 D2 D3

### **Outros comentarios sobre a Avaliación**

\* consultar as datas de probas de avaliación <http://mpe.uvigo.es/es/>

**Avaliación continua:** Serán aplicados as porcentaxes e conceptos anteriores

**Avaliación global:** De acordo ao establecido no Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado, o estudante que non opte pola modalidade de avaliación continua, terá dereito a unha proba global nas datas que a Facultade determine. Será un proba única e que permitirá cualificar ao alumno entre 0 e 10, igual que na avaliación continua.

Esta posibilidade deberá ser solicitada expresamente polo alumno, coa antelación e procedementos que o Decanato da Facultade determine, e supoñerá a anulación automática de todas as cualificacións obtidas polo método de avaliación continua.

A avaliación se fará aplicando as seguintes porcentaxes e tendo en conta que se deberá superar a proba de preguntas obxectivas que dará dereito á valoración do resto de entregas.

Proba de preguntas obxectivas: 30%

Actividades Introdutorias. 20%

Aprendizaxe baseada en proxectos: 50%

Para coñecer o detalle dos contidos e avaliación das entregas terán que contactar ao inicio do cuadrimestre, co profesorado responsable da materia mediante as titorías.

## SEGUNDA CONVOCATORIA

**Avaliación continua:** Serán aplicados as porcentaxes e conceptos recollidos na proposta da primeira convocatoria.

**Avaliación global:** De acordo ao establecido no Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade dá docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado, o estudante que non opte pola modalidade de avaliación continua, terá dereito a unha proba global nas datas que a Facultade determine. Será un proba única e que permitirá cualificar ao alumno entre 0 e 10, igual que na avaliación continua.

Esta posibilidade deberá ser solicitada expresamente polo alumno, coa antelación e procedementos que o Decanato da Facultade determine, e supoñerá a anulación automática de todas as cualificacións obtidas polo método de avaliación continua.

A avaliación se fará aplicando as seguintes porcentaxes e tendo en conta que se deberá superar a proba de preguntas obxectivas que dará dereito á valoración do resto de entregas.

Proba de preguntas obxectivas: 30%

Actividades Introdutorias. 20%

Aprendizaxe baseada en proxectos: 50%

Para coñecer o detalle dos contidos e avaliación das entregas terán que contactar ao inicio do cuadrimestre, co profesorado responsable da materia mediante as titorías.

---

### **Bibliografía. Fontes de información**

#### **Bibliografía Básica**

#### **Bibliografía Complementaria**

Arnheim R., **Consideraciones sobre la educación artística**, Paidós,

Ausubel Novak y Hanesian, **Psicología educativa. Un punto de vista cognoscitivo.**, Trillas,

Balada, M y Juanola, R., **La educación visual en la escuela**, Paidós,

Beljón J.J., **Gramática del arte**, Celeste ediciones,

Berger J., **Modos de ver**, Gustavo Gili,

Bruner J.S., **El proceso mental en el aprendizaje**, Narcea,

Colectivo, **Didáctica General**, Anaya,

Dondis A., **La sintaxis de la imagen**, Gustavo Gili,

Eco U., **Historia de la belleza**, Lumen,

Edwards, B., **Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro**, Urano,

Eisner E., **Educación la visión artística**, Paidós,

Eisner E., **Procesos cognitivos y curriculum**, Martínez Roca,

Freeland C., **Pero ¿esto es arte?**, Cátedra,

Gadner H., **Arte mente y cerebro**, Paidós,

Hannoun, H., **El niño conquista el medio**, Kapelusz,

Hernández y Hernández, Jodar Minarro A. y Marin Viadel R., **¿Que es la educación artística**, Sendai,

Holloway, G. E., **Concepción en el espacio según Piaget**, Paidós,

Kandinsky, **la gramática de la creación, el futuro de la pintura**, Paidós,

Kandinsky, **De lo espiritual en el arte**, Labor,

Lazotti Fontana, L., **Comunicación visual en la escuela**, G. Gili,

Lowenfeld, V., **Desarrollo de la capacidad creadora**, Kapelusz,

Marina J.A., **La educación del talento**, Ariel, Planeta,

Marina J.A., **Teoría de la inteligencia creadora**, Anagrama,

Munari B., **¿Cómo nacen los objetos?**, Gustavo Gili,

Neill, A. S., **Hijos en libertad**, Gedisa,

Novak, J. D., **Teoría y práctica de la educación**, Alianza,

Read, H., **Educación por el arte**, Paidós,

Vygotski, L. S., **La imaginación y el arte en la infancia**, Akal,

Vygotski L. S., **Pensamiento y lenguaje**, Pléyade,

Vygotski, L. S., **Psicología del arte**, Barral,

---

**Recomendacións**

---

**Materias que continúan o temario**

---

Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise/P02M066V12244

---

**Materias que se recomenda cursar simultaneamente**

---

Complementos para a Ensinanza do Debuxo/P02M066V12242

Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo/P02M066V12241

---

**Materias que se recomenda ter cursado previamente**

---

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V12102

---